

Неплатежоспособността в застрахователния сектор и защитата на потребителите

ОБЕЗПЕЧИТЕЛЕН ФОНД ЩЕ ДЕЙСТВА И В БЪЛГАРИЯ

Банкрутите на застрахователи е нещо, което винаги може да се очаква. Така че съществуването на компенсаторна мрежа се оказва нещо напълно оправдано, за да бъдат защитени застрахованите. Изплащат се компенсаци или застрахователни плащания, налага се глоба на застрахователя. Затова са необходими фондове за защита на потребителите на застрахователни услуги.

Неплатежоспособността не е непозната и в застрахователния сектор на седемте водещи пазари - САЩ, Япония, Великобритания, Франция, Германия, Италия, Испания. Тя е срещано явление и в новите демокрации - в Полша, в Русия.

Във всички тези държави по някакъв начин се обезпечават вземанията на потърпевшите.

Полският фонд не покрива претенциите, възникнали в случаите на доброволна ликвидация на застрахователна компания, както и при някои дружества в общото застраховане. В Германия има фондове за защита на потребителите в животозастраховането.

Статистиката показва, че за периода 1991-2003 г. има случаи на фалити в световните застрахователни пазари и на базата на надзорен анализ става ясно, че това се случва дори на американския и на европейския пазар. В Испания например има случаи на десетки фалити, докато в Германия те са рядкост.

Разходите при неплатежоспособност са различни на различните пазари. В Япония има само 8 случая на неплатежоспособност, но приблизителният размер на изплатените претенции е от порядъка на 6.7 млрд. щат. дол., в САЩ случаите са 270, но са изплатени компенсаци за 11.5 млрд. щат. дол. В страните от ЕС за същия период има 245 случая на неплатежоспособност, а са изплатени около 3 млрд. евро като компенсаци. В Полша за същия период има 7 случая на неплатежоспособност, като са изплатени около 60 млн. евро. В Русия за последните десет години съществуват периоди, когато само за година са отнемали по 200 лиценза на компании. Във Великобритания през последните няколко години има само един случай на фалит на голяма застрахователна компания, но значително по-често изпадат в несъстоятелност застрахователните посредници.

КЪДЕ СМЕ НИЕ?

В България две дружества изпаднаха в ликвидна криза и нямаше компенсаци за пострадалите застраховани - ЗК „ХИЛДЪН“ АД (бивша ЗК „ЮПИТЕР“ АД) и МЗК „Европа“, чиито лицензи бяха отнети съответно през октомври и декември 2005 година.

Едва наскоро бе разработен проект за Обезпечителен фонд и у нас, който предстои да бъде одобрен от Министерския съвет и от парламента като допълнение към Кодекса за застраховане.

„Схемата за защита на застрахованите е по-широко понятие от т. нар. фонд за гарантиране на застраховането с оглед на потребителите и включва всички средства за защитата им като превантивна предпазна мрежа и компенсаторна предпазна мрежа - обясни **Марек Монкевич, изпълнителен директор на Застрахователен гаранционен фонд в Полша, на XIX паневропейска конференция на европейските**

на задълженията от страна на застрахователя. Ролята на фонда за защита на полицедържателите е да иззме портфейла на застрахователя и да го прехвърли към друг застраховател. Фондовете за защита (т.нар. Обезпечителни фондове) имат своите поддръжници, но и противници.

КАКВИ СА ПРЕДИМСТВОТА НА ОБЕЗПЕЧИТЕЛНИТЕ ФОНДОВЕ?

Те предпазват интересите на застрахованите физически лица пред банката или застрахователя, защото трудно може да се очаква от човек, който е непрофесионалист, да поеме изцяло своята защита. Освен това хората едва ли са способни предварително да проверят надеждността на застрахователя, от една страна, поради некомпетентност, от друга, поради ограничени финансови възможности. Така с тези фондове се поддържа общественото доверие в цялостната дейност по застраховане.

Съществуването на фондове за защита на застрахованите може да предотвратява банкрутите на компании, без да излага полицедържателите на риск от огромни загуби и без да позволяват на надзорните органи да въвеждат прекалено строги правила, които пречат на конкурентоспособността на отделните застрахователи.

Регулациите във финансовия сектор трябва да бъдат близки. В ЕС в момента има директива върху депозитната обезпечителна схема, директива за защита на инвестициите, но не съществуват такива директиви в застраховането, нито директиви, които да обхващат продажбата на застраховки от страна на банките. Така защитата на банковия клиент е по-добра от защитата на застрахования.

XIX паневропейска конференция на европейските застрахователни надзори за първи път се проведе в България, София, на 7 и 8 юни т.г.

КАК Е У НАС

ПРЕДИСТОРИЯТА

За Обезпечителен фонд у нас се заговори още през 2005 г., но тогава се смяташе, че той ще гарантира изплащане единствено на обезщетения по задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите само заради застрахователите с отнет лиценз. Идеята бе да бъдат гарантирани вземанията само на физическите лица и на фирми с до 10 служители и оборот и балансово число до 1 млн. лв. за годината, предхождаща застрахователното събитие. Така и не се стигна до конкретно решение за фонда.

Една година по-късно отново бе алармирана необходимостта от създаването на Обезпечителен фонд, който да покрива щети при изпадане в несъстоятелност на застраховател. Обстоятелствата бе, че пострадало лице няма да може да се обърне към Гаранционния фонд, тъй като той не покрива щети при валидно издадена полица.

Текстовете за създаването на такъв Обезпечителен фонд не бяха заложили в Кодекса за застраховането и при това положение, когато някое дружество изпадне в ликвидна криза, нямаше компенсаци за пострадалите застраховани. Пример за това е ЗК „ХИЛДЪН“ АД (бивша ЗК „ЮПИТЕР“ АД), където потърпевшите бяха много - както физически, така и юридически лица. Към момента срещу него има заведени над 310 съдебни дела от потърпевши физически и юридически лица, като около 250 са делата при регресни вземания. Още няма обаче оценка на размера на задълженията, като са предявени 1 920 претенции за изплащане на обезщетения и по 31

Асоциацията на българските застрахователи на 14 юни т.г. е депозирала в Министерството на финансите становище по измененията, направени в Кодекса за застраховане - научи в „Застраховател прес“. Що се отнася до проекта на КФН за създаване на Обезпечителен фонд в случай на неплатежоспособност на застрахователна компания, мнението на представителите на гилдията в депозираното становище е отрицателно.

Верен на своята политика да обнародва само проверена информация, вестник „Застраховател прес“ си запазва правото да публикува изцяло становището на застрахователните компании, членове на АБЗ, в следващия си брой.

съдебни производства дружеството е трето лице помагач.

Положението е доста зле и с МЗК „Европа“, където има активи за покриване на вземанията, но те не са под формата на недвижими имоти, а под формата на вземания от трети страни. Задълженията на МЗК „Европа“ АД са в размер на 338 хил. лева.

Лицензите на двете компании бяха отнети съответно през октомври и декември 2005 година.

Едва наскоро обаче стана ясно, че гражданите и малките фирми ще получават парите си, ако фалира застрахователят им.

След като Комисията за финансов надзор още преди година предложи създаването на такъв фонд, но тогава идеята не събра поддръжници в парламента, днес Министерството на финансите иницира създаването му. Това вече е предстоящо, тъй като до момента застрахователният бизнес е единственият финансов сектор у нас, който не разполага с подобен обезпечителен фонд. Освен това само България и Австрия нямат фонд, който плаща при фалит на компанията.

Идеята на Комисията за финансов надзор е да се гарантират вземанията на клиенти на фалирала компания по задължителните застраховки „Гражданска отговорност“ на автомобилистите и застраховките „Злополука“, „Заболяване“, както и за доброволните „Живот“ със спестовен елемент, като ще се гарантират вземанията на хората и малките фирми, а не на застрахователните дружества. По този начин ще се гарантират най-важните вземания на обикновените потребители - физическите лица, юридическите лица с нестопанска цел и търговците, които представляват малки и средни

предприятия по смисъла на Закона за малките и средните предприятия.

За да се обезщетяват клиентите на фалирала застраховател, трябва да се натрупат средства в сега съществуващия Гаранционен фонд, тъй като Обезпечителният фонд ще бъде като обособена сметка към Гаранционния фонд, управляван от органите на фонда, и подпомаган от служителите му.

На практика фондът ще натрупва средства с минимално увеличение на годишните премии на застрахованите. В Обезпечителния фонд ще се събира именно тази малка част от премията по двете задължителни застраховки и застраховките „Живот“ със спестовен елемент. Предлага се вноската да е с фиксиран размер, дължим на годишна база, като при определянето на конкретните размери са взети показатели за 2006 г. при съобразяване с тенденциите от предходните три години.

Ако посредством този фонд се постига ниво на сигурност от около 10 % от резервите в двата сектора, т.е. около 10 на сто от задълженията да бъдат гарантирани, това според **Ралица Агайн, заместник-председател на Комисията за финансов надзор и ръководещ Управление „Застрахователен надзор“**, е високо ниво на сигурност. Прогнозата е този процент да бъде достигнат за 5 години без особено оскъпяване на застрахователните продукти, т.е. над сегашната цена ще се добавят още по 1%-2 % от премийния приход.

По видове застраховки се предлага следното разпределение на годишния размер на вноските за едно застраховано лице (обект) като размерът на така предлаганите вноски е в диапазон от 1% до 2 % от средната стойност на премията:

ВИДОВЕ ЗАСТРАХОВКИ	СРЕДНА ПРЕМИЯ 2006 Г. (в лв.)	РАЗМЕР НА ВНОСКАТА (в лв.)	БРОЙ ОБЕКТИ (лица, места)	РАЗМЕР НА ГОДИШНИЯ ПРИХОД
застраховка „Злополука“	10	0,20	2 670 000	534 000
застраховка „Заболяване“ и „Постоянна здравна застраховка“	66	0,80	30 000	24 000
Застраховките по раздел I на приложение № 1				
- по спестовни застраховки	329	4,00	485 000	1 940 000
- по рискови застраховки	43	0,70	395 000	276 500
застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите	114	1,50	2 100 000	3 150 000
задължителна застраховка „Злополука“ на пътниците в средствата за обществен превоз	15	0,20	500 000	100 000
Общо:				6 024 500

(Продължава на стр. 9)